

Οι ιδεοληψίες του «Συνασπισμού»

Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ***

Το θεμελιώδες ερώτημα που τα δημοφιλή κόμματα διαμαρτυρίας κάποια στιγμή καλούνται να αντιμετωπίσουν είναι η αποσαφήνιση του χαρακτήρα τους: θα υπερικχύσει η κινηματική τους φύση, αυτή που προωθεί τη διαμαρτυρία ως κύριο μέσο πολιτικής έκφρασης ή θα μετατρέψουν τη διαμαρτυρία σε δύναμη εξουσίας; Το δίλημμα αυτό το αντιμετώπισαν οι Γερμανοί Πράσινοι στη δεκαετία του 1990 με την οδυνηρή διαμάχη των «ρεαλιστών» και των «φονταμενταλιστών». Ευτυχώς για τη γερμανική κοινωνία, υπερίσχυσαν οι «ρεαλιστές».

Αυτό θα είναι σύντομα το κύριο δίλημμα του «Συνασπισμού» και, αν κρίνουμε από τις πρόσφατες θέσεις του και την εκλογή νέου προέδρου του, μπορούμε να προβλέψουμε ότι θα κατισχύσουν οι «φονταμενταλιστές». Η απαξίωση του ΠΑΣΟΚ και του δικομματισμού γενικότερα, σε συνδυασμό με τα πολλά και καυτά προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, φούσκωσαν τα πανιά των «αντισυστημικών» αριστερών. Η διαμαρτυρία που εξέφρασε ο «Συνασπισμός» ήταν κυρίως φοβική: όχι στη μεταρρύθμιση, όχι στην προσαρμογή της Ελλάδας στα δεδομένα της παγκοσμιοποίησης. Η «μάντρα» του είναι: αύξηση των δημοσίων δαπανών, μην πειράξετε το «δημόσιο», κάτω τα χέρια από τα κεκτημένα. Όχι σε όλα, γιατί όλα είναι «νεοφιλελεύθερα». Ο λόγος του είναι κατά βάση αμυντικός και συντηρητικός.

Αυτό δεν εκπλήσσει, στο μέτρο που ο ιδεοληπτικός μαζικισμός και ο λαϊκιστικός κρατισμός διαμορφώνουν καθοριστικά την πολιτική του «Συνασπισμού», ιδιαίτερα υπό τη νεοκομμουνιστική ηγεσία των Αλαβάνου και Τσίπρα. Η νεοδογματική μετάλλαξη της πάλαι ποτέ Ανανεωτικής Αριστεράς δεν δείχνει να έμαθε τίποτα από την ιστορία του 20ού αιώνα: ακόμα και σήμερα κα-

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΙ/ΤΑΤΙΑΝΑ ΜΠΟΛΑΦΗ

Ο «Συνασπισμός» νομίζει ότι υπερασπίζει τους αδύνατους, αλλά κυρίως υπερασπίζει τις ιδεοληψίες του. Οποιος συντάσσεται με τους αδύνατους προωθεί μεταρρυθμίσεις υπέρ των πολλών, δεν προσχωρεί στη συνεχειακή λογική των ολίγων.

λεί σε «αντικαπιταλιστικούς αγώνες» για την «τελική εξάλειψη των εκμεταλλευτικών καπιταλιστικών σχέσεων»! Αντί να προβληματιστεί από τη διαπίστωση ότι η οικονομία της αγοράς είναι το μόνο ιστορικό οικονομικό σύστημα που παράγει πλούτο και να αναρωτηθεί πώς μπορεί να ενσωματώσει αυτό το συμπέρασμα στα εξισωτικά και οικολογικά ιδεώδη του ώστε να προκύψουν ρεαλιστικές, κοινωνικοκεντρικές πολιτικές, ο «Συνασπισμός» μάχεται αχυράνθρωπος («νεοφιλελευθερισμός»), όπως παλαιότερα οι εγχώριοι «εθνικόφρονες» μάχονταν το φάντασμα του «κομμουνισμού». Προσέξτε την οιονεί-σωτηριολογική γλώσσα του: «στρατηγικός στόχος [είναι] μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και μια νέα ισορροπία του ανθρώπου με τη φύση και τη περιβάλλον». Η πολιτική ως αναζήτηση του χαμένου παραδείσου.

Αντί να παραδειγματιστεί σοβαρά από το γεγονός ότι υπάρχουν κοινωνίες —οι σκανδιναβικές, για

παραδειγμα— οι οποίες συγκεράζουν την εκλεπτυσμένη δημοκρατία, τον πολιτισμικό-πολιτικό φιλελευθερισμό, την οικονομική ευημερία της αγοράς, τον κοινωνικοοικονομικό πειραματισμό, την οικολογική ευαισθησία, και το κοινωνικό κράτος (γι' αυτό άλλωστε είναι πρώτες σε όλους τους σχετικούς δείκτες), ο «Συνασπισμός» αποφαίνεται, με Παπική βεβαιότητα, ότι «το περιεχόμενο της προοδευτικής εναλλακτικής λύσης [...] δεν είναι μια επανάληψη ή μια πιο σύγχρονη εκδοχή των σοσιαλδημοκρατικών μοντέλων διαχείρισης του καπιταλισμού που εφαρμόστηκαν σε σειρά από ευρωπαϊκές χώρες». Η έπαρση είναι χαρακτηριστικό αυτών που νομίζουν ότι ανακάλυψαν το μυστικό της ανθρώπινης ευτυχίας και αυτοαναγορεύονται σε θεματοφύλακες της πίστης.

Ο «Συνασπισμός» μάχεται τους ιδεολογικούς αγώνες του χθες. Η «αντικαπιταλιστική» ρητορική του προδίδει αφελή πολιτική σκέψη: ο καπιταλισμός δεν είναι κάποια α-

ναλλοιώτη «ουσία», αλλά ένα οικονομικό μόρφωμα που σμιλεύεται καθοριστικά από τα πολιτισμικά συμφοραζόμενα και τη θεσμική παράδοση της δημόσιας σφαιρας μέσα στην οποία ιστορικά αναπτύσσεται. Ο καπιταλισμός του Ρήνου δεν είναι ίδιος με τον καπιταλισμό της Κίνας ή της Γουόλ Στριτ. Οποιοσδήποτε αδογμάτιστα επιμένει να βλέπει τις αποχρώσεις, αντιλαμβάνεται τη συνθετότητα των οικονομικών φαινομένων. Οποιος, αντίθετα, εμφορείται από σωτηριολογικά κίνητρα, ανάγει τα πάντα σ' έναν μυθικό «καπιταλισμό».

Ο «Συνασπισμός» νομίζει ότι υπερασπίζει τους αδύνατους, αλλά κυρίως υπερασπίζει τις ιδεοληψίες του. Οποιος συντάσσεται με τους αδύνατους προωθεί μεταρρυθμίσεις υπέρ των πολλών, δεν προσχωρεί στη συνεχειακή λογική των ολίγων. Μάχεται για την ποιότητα των συλλογικών αγαθών, δεν χαμηλώνει τον πήχη. Υπερασπίζεται τους θεσμούς και τη δημοκρατική νομιμότητα, δεν συντάσσεται με τραμπούκους συνδικαλιστές. Διακρίνει την ισότητα από τον ισοπεδωτισμό, τη νόμιμη από την αυθαίρετη εξουσία, το δικαίωμα από την κατάχρησή του, το αυθεντικό από το προσχηματικό αίτημα, τη φιλολαϊκή από τη λαϊκιστική πολιτική. Υποψιάζεται τις συγκρούσεις μεταξύ εξίσου επιθυμητών αγαθών (π.χ. δικαιώματα και ασφάλεια, ελευθερία και ισότητα) και αναζητεί τρόπους συγκερασμού τους. Οποιος, αντίθετως, βλέπει την κοινωνία ιδεοληπτικά, δεν τον ενδιαφέρει τόσο η επίλυση υπαρκτών προβλημάτων, όσο να επιβεβαιώνει υπέρτατα τα ιδεολογικά του — και να εκδίδει πιστοποιητικά αριστεροσύνης!

* Ο κ. Χαριδημος Κ. Τσούκας (htsoukas@alba.edu.gr) είναι καθηγητής Οργανωσιακής Θεωρίας στο ALBA (στην ερευνητική θέση «Γεώργιος Δ. Μαύρος») και στο Πανεπιστήμιο Warwick (<http://htsoukas.blogspot.com>).